

גיאוגרפיה ופיתוח הסביבה

כדור הארץ והסביבה

2 יחידות לימוד

רק כחלק מבחינה מפוצלת ב- 5 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה :
בשאלון זה עליך לענות על 4 שאלות. לכל שאלה 25 נקודות.
סה"כ – 100 נקודות.

ג. חומר עזר מותר בשימוש :

אטלס משנת 1993 ואילך :

אטלס אוניברסיטאי חדש (בהוצאת יבנה)

אטלס כרטא – פיזי, מדיני, חברתי, כלכלי

אטלס כרטא אוניברסלי

שים לב : אין להשתמש באטלס הכולל את המילון למונחי גיאוגרפיה.

ד. הוראה מיוחדת :

כדי להמחיש את תשובותיך היעזר בסרטונים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

כדור הארץ והסביבה

ענה על ארבע מהשאלות 1-7 (לכל שאלה 25 נקודות):

1. הרי געש

עיין בשני הטורים שלפניך וענה על השאלות.

טור א' מדינות בהן יש הרי געש פעילים	טור ב' סביבות טקטוניות
הוואי	אזור הפחתה
איסלנד	נקודת חמה (במרכז פלטה אוקיאנית)
פיליפינים	אזור פתיחה (רכס מרכז אוקיאני)

א. התאם בין המדינות בהן יש הרי געש פעילים לבין הסביבה הטקטונית בה שוכנת כל אחת מהן.
(6 נקודות)

ב. בחר שתי מדינות ותאר את תהליך היווצרותם של הרי הגעש בהן. (10 נקודות)
ג. במקרים רבים יושבת אוכלוסייה צפופה למרגלות הרי געש פעילים, על אף הסכנה הקיימת לתושבים.
הצג שני נימוקים של תושבים אלה להמשך מגוריהם באזור זה. (9 נקודות)

2. מקורות אנרגיה

לפניך טקסט קצר וטבלה. עיין בהם וענה על השאלות.

"ברק אובמה, נשיא ארה"ב, הכריז על "מהפכה ירוקה" וחתם על צו המורה לחברות הרכב האמריקאיות להתחיל לייצר מכוניות חסכוניות בדלק. אובמה מאמין שייצור מכוניות חסכוניות בדלק יחלץ את תעשיית הרכב האמריקאית מהמשבר הכלכלי אליו נקלעה. אובמה מאמין כי ייצור המכוניות "הירוקות" יתרום לסביבה, יפחית את הצורך בנפט מיובא וימנע את היותה של ארה"ב בת ערובה של משטרים עוינים ודיקטטוריים". (מן העיתונות)

אנרגיה בארה"ב ובישראל

ממוצע עולמי	ישראל	ארה"ב	
66%	99.9%	72%	ייצור חשמל מדלק פוסילי באחוזים
2,678	6,759	13,648	צריכת חשמל לאדם בשנה בקוט"ש
114	239	461	מספר מכוניות לכל 1000 תושבים

א. הסבר את הקשר בין רמת פיתוח של מדינה לבין צריכת אנרגיה לנפש. בסס את קביעתך על שני נתונים מהטבלה. (9 נקודות)

ב. הסבר שלושה שיקולים שהניעו את נשיא ארה"ב להכריז על "המהפכה הירוקה". (9 נקודות)
ג. הסבר סיבה אפשרית אחת להבדל בין ארה"ב לבין ישראל בייצור החשמל מדלק פוסילי (היעזר גם במפות האטלס). (7 נקודות)

3. צורות נוף

לפניך רשימה של צורות נוף:

דלתא, מניפת סחף, גדת צבירה, טרשוניים, נקרות, צריר, מורנות, פיורד.

- מיין את צורות הנוף לשתני קבוצות: נופי סחיפה ונופי השקעה. (8 נקודות)
- בחר צורת נוף אחת מכל קבוצה ותאר את תהליך היווצרותה. (10 נקודות)
- בחר באחת מצורות הנוף הניתנת לשימוש ע"י האדם, והסבר את אופן ניצולה. (7 נקודות)

4. פיתוח בר קיימא

- הסבר את המושג "פיתוח בר קיימא". (8 נקודות)
- הוועדה לתשתיות לאומיות בממשלת ישראל החליטה בקיץ 2008 על הקמת תחנת כוח פחמית נוספת באשקלון. האם החלטה זו תואמת מדיניות של פיתוח בר קיימא? הבא שני נימוקים לקביעתך. (9 נקודות)
- תאר והדגם תחום אחר הנכלל בנושא "פיתוח בר קיימא". (8 נקודות)

5. שינויי אקלים

עיין במפות שלפניך וענה על השאלות.

אתרי הסקי במרכז אירופה היכולים להתבסס על שלג טבעי בתנאי אקלים שונים

0 200 ק"מ

א. תאר והסבר את הקשר בין העלייה בטמפרטורה לבין השינוי במספר אזורי הסקי במרכז אירופה. (10 נקודות).

ב. הסבר מהו הגורם המקובל על רוב החוקרים לעלייה בטמפרטורה הממוצעת. (7 נקודות)
ג. האם, להערכתך, תשתנה המגמה של העלייה בטמפרטורה במהלך המאה ה-21, לנוכח החלטת ועידת באלי מקיץ 2007? נמק תשובתך. (8 נקודות)

6. רוחות הרס

א. לפניך 10 משפטים המתייחסים לשני סוגים של רוחות הרס. ציין את שמות שני סוגי הרוחות, ושייך כל משפט לאחד מהסוגים. שים לב: כל משפט מתייחס לסוג רוח אחד בלבד. (10 נקודות)

1. נוצר ביבשה ממפגש בין שני גושי אוויר מנוגדים.
2. מהירות הרוח היא 370-560 קמ"ש.
3. גורם לנזקים חמורים ולהצפות בחופי מזרח ודרום-מזרח ארצות הברית.
4. האוויר מסתחרר סביב משפך במהירות עצומה ונשאב כלפי מעלה.
5. נוצר מעל אוקיינוסים חמים (מעל 27 מעלות צלזיוס).
6. העונה הפעילה שלו מרץ-יולי.
7. חולף במרכזי יבשות וגורם נזקים חמורים באזורים מצומצמים.
8. העונה הפעילה יוני-נובמבר.
9. מהירות הרוח היא 120-250 קמ"ש.
10. במרכזו נמצא "עין הסערה".

ב. בחר באחד מסוגי הרוחות והסבר את גורם ההיווצרות העיקרי שלו. (8 נקודות)
ג. תאר שתי דרכים שבהן נערכים להרס שגורם סוג הרוחות שבחרת בסעיף ב'. הסבר מדוע אמצעים אלה מתאימים לסוג רוח זה. (7 נקודות)

7. זיהום משאבי טבע וסביבה

התבונן בתמונות בנספח א' וענה:

א. ציין איזה משאב טבע נפגע בכל אחת מהתמונות. נמק. (9 נקודות)

ב. (1) הסבר את המושגים: זיהום ארוך טווח וזיהום קצר טווח.
(2) ציין בכל אחת מהתמונות איזה סוג זיהום התמונה מתארת (זיהום ארוך טווח או זיהום קצר טווח). נמק תשובתך. (9 נקודות)

ג. ניתן למיין את הזיהום הסביבתי גם על פי מימד מרחבי. הסבר מהו "זיהום גלובאלי", תאר את הקושי העיקרי בהתמודדות עם זיהום כזה והבא דוגמה. (7 נקודות)

נספח א':

תמונה 1:

תמונה 2:

תמונה 3:

